Здружение Совет за етика во медиумите на Македонија
ЕТИКА ПРЕС Скопје
Бр. 173/0306
11.07 20 22 год.
Скопје

Комисијата за жалби при Советот за етика во медиумите на Македонија (СЕММ), на седницата одржана на 28-ми јуни 2022 година, врз основа на примена жалба од Агенција за разузнавање на Република Северна Македонија, го донесе следното:

М И С Л Е Њ Е

Текстот на интернет - порталот „Македонски весник“, насловен „Сопруги на високи владини функционери преку невладиниот систем земале над 600 илјади евра?“, отстапува од професионалните и етички стандарди.

Бул. Митрополит Теодосиј Гологанов 54/2
1000 Скопје, Македонија

www.semm.mk info@semm.mk (02) 3222-595

ЖАЛБА

До извршната канцеларија на Советот за етика во медиумите на Македонија (СЕММ), на 16-ти јуни 2022 година, Агенцијата за разузнавање на Република Северна Македонија поднесе жалба за текстот со наслов „Сопруги на високи владини функционери преку невладиниот систем земале над 600 илјади евра?“, објавен на 9-ти јуни 2022 година на интернет - порталот „Македонски весник“ (www.makedonskivesnik.mk).

Во жалбата се наведува дека текстот содржи неточно и нефер известување, незастапена втора страна, мешање на факти и мислење, вест и коментар и пристрасност и неурамнотеженост во информирањето, односно дека Кодексот на новинарите е прекршен во член 1 и член 13.

Жалителот вели дека порталот „Македонски весник“ пренесува изјава на водителот на емисијата „Заспиј ако можеш“, емитувана претходниот ден на Телевизија „Алфа“. Во наводите на жалбата се посочува дека текстот за кој нема наведено автор, отстапува од Кодексот на новинарите на Македонија и од Насоките за етичко известување на онлајн медиумите. Жалителот, притоа цитира повеќе членови од Кодексот и Насоките, за кои жалителот смета дека се прекршени, особен во делот дека медиумите треба да известуваат врз основа на факти и да објавуваат точни и проверени информации.

Во овој контекст, од Агенцијата за разузнавање нагласуваат дека порталот не направил обид да дојде до официјална кредибилна и потврдена информација од институција или друг субјект или лице кое го споменува, а врз основа на законските механизми и можности за пристап и комуникација со средствата за јавно информирање и правото за слободен пристап до информации од јавен карактер.

„Ова оди во прилог дека порталот намерно презентира само една страна (мислење на новинар, теза или тврдење) а не му е цел да презентира фактичка состојба, заснована и на официјални информации, ставови и изјави и на втората страна“, се вели во поднесената жалба.

Од Агенцијата за разузнавање сметаат дека евидентно било дека порталот пренел манипулативно обликуван текст, кој се повикувал само на еден извор, а кој во суштина бил мислење на новинар, без докази и факти. Жалителот, меѓу другото, потенцира и дека медиумот ја пренел изјавата на водителот Момировски во емисијата, но не и искажаното мислење на гостинката во емисијата, претседателката на Државната комисија за спречување на корупцијата во однос на изнесениот сомнеж на новинарот. Агенцијата забележува и дека порталот „Македонски весник“ нема импресум и нема наведено уредник.

ОДГОВОР НА МЕДИУМОТ

Извршната канцеларија на СЕММ, во согласност со член 14 од Правилникот за работа на Комисијата за жалби, по приемот и разгледување на жалбата, стапи во контакт со порталот „Македонски весник“ и побара да се изјасни по однос на наводите на жалбата.

Медиумот ја отфрла жалбата како неоснована. Оттаму велат дека не се согласуваат дека се работи за неточно и нефер известување, бидејќи предметниот текст не бил нивни авторски труд, туку пренесено тврдење за факти на новинар на ТВ Алфа. Од „Македонски весник“ додаваат дека тие не се автор на содржината и дека се оградиле од таквите тврдења со цитирање на новинарот и изворот од каде била пренесена. Во исто време, порталот потенцира и дека со цел да бидат фер и принципиелни, следниот ден интегрално го објавиле демантот на Вицепремиерот за економски прашања, Фатмир Битиќи, објавен на неговиот фејсбук профил. Од „Македонски весник“ достави ја и линк како потврда за објавениот демант.

Од „Македонски весник“ сметаат дека, во конкретниот случај, Агенција за разузнавање не била втора страна и дека не било во ред да се злоупотребува Агенцијата и да се врши институционален притисок врз слободата на изразување и пренесување на мислата, за приватни цели. Оттаму, дополнуваат дека од текстот никаде не можело да се види дека Агенцијата за разузнавање е обвинета или повикана на одговорност, туку дека содржината се однесувала на г-ѓа Афродита Муслиу, која е сопруга на Ерол Муслиу од Агенцијата за разузнување.

„Според чл.10 ст.1 т.4 од Законот за граѓанска одговорност за навреда и клевета исклучена е одговорноста за тврдење на факти штетни за честа и угледот на друг што е дадено во вршење на новинарска професија, во одбрана на слободата на јавно изразување на мислата или на други права или при заштита на јавен интерес или други оправдани интереси, ако се пронесува тврдење што е јавно соопштено од друг и притоа се изнесуваат факти кои се однесуваат на прашања од јавен интерес, пишуваат од одговорот на жалбата од „Македонски весник“.

Од „Македонски весник“ сметаат и дека како портал, согласно позитивните прописи и воспоставената судска пракса, не се третирале за медиум согласно Законот за медиуми. Оттука, како што посочуваат, немале наведено Импресум, бидејќи и немало организациска поставеност како што било предвидено за средствата за јавно информирање, (одговорен уредник, новинар итн.)

„Ако се има предвид дека Агенција за разузнавање се злоупотребува за заштита на приватни интереси на индивидуалци кои се чуствуваат засегнато за работи неповрзани со агенцијата, постои опасност од позиција на власт да се пројави авторитарност, па со евентуално обзнанување на импресум, постои опасност дополнително да се загрози слободата на изразување како највисоко демократско право во остварување на слободите и правата во државата.“, додаваат од „Македонски весник“.

МИСЛЕЊЕ НА КОМИСИЈАТА ЗА ЖАЛБИ

Комисијата за жалби утврди дека жалбата е **ОСНОВАНА** и едногласно оцени дека во текстот е прекршен член 1 од Кодексот на новинарите на Македонија.

Член 1: *„Новинарот има право на слободен пристап до сите извори на информирање што се од јавен интерес. Новинарот треба да објавува точни, проверени информации и нема да прикрива суштински податоци и да фалсификува документи. До колку информацијата не може да се потврди, или станува збор за претпоставка, односно шпекулација, тоа треба да се каже и да се објави. Точноста на информацијата треба да се провери колку што е тоа можно“.*

*При изготвувањето на мислењето, Комисијата за жалби констатираше дека интернет – порталот „Македонски весник“ не е член на Советот за етика во медиумите и на Регистарот на професионални онлајн медиуми.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА МИСЛЕЊЕТО

На седницата на 28-ми јуни 2022 година, членовите на Комисијата за жалби ги разгледаа наводите на жалителот и извршија увид во спорната содржина. Тие, најнапред, заклучија дека не можат и немаат право да ги утврдуваат фактите наведени во неа. Надлежност на Комисијата е единствено да ги утврдува етичките и професионалните стандарди во новинарскиот производ.

Комисијата констатира дека се работи за текст, кој пренесува изјави на новинар поврзани со потенцијален случај на корупција. Порталот „Македонски весник“ во текстот цитира наводи на водителот Горан Момировски, искажани во емисијата „Заспиј ако можеш“ на ТВ „Алфа“, во кои се споменуваат двајца високи владини функционери и нивните сопруги.

Текстот несомнено произлегува од јавниот интерес, но порталот не се потрудил да обезбеди целосно објективна и веродостојна информација. Се работи за пренесување сериозни сомнежи, за како што наведува медиумот, „најтежок вид на корупција во врвот на власта“. Новинарскиот производ е едностран и се коси со основното новинарско правило, да се обезбеди став од сите засегнати страни, што медиумот не го направил. Тоа е спротивно на **член 1** од Кодексот на новинарите, отстапка која посебно се издвојува во насловот и во следните реченици од текстот:

Бул. Митрополит Теодосиј Гологанов 54/2
1000 Скопје, Македонија

www.semm.mk info@semm.mk (02) 3222-595

„Момироски посочи дека двајцата високи државни функционери се вицепремиерот за економски прашања Фатмир Битиќи и Ерол Муслиу.“

„Момироски додаде дека се работи за можеби најтешкиот вид на корупција кое се нарекува трговија со влијание“.

„Доколку сопруги на државни високи функционери земале такви пари а Владата имала некаква улога, тогаш дали тука има простор за сомнеж за корупција?, одговорот секако е потврден.“

Постулат на новинарската професија е да се обезбеди „втора страна“, односно да им се даде можност на сите засегнати во новинарскиот производ да го кажат својот став. Ова, особено во случаи кога новинарот изнесува сомневања или обвинувања или кога некој е предмет на напад и критика. Комисијата оцени дека медиумот имал доволно време за случајот да ги праша инволвираните страни, со оглед дека порталот ги објавил изјавите на новинарот Момировски наредниот ден.

Проверката на податоците и точноста се морални императиви на новинарството, затоа новинарот е должен да ја провери информацијата од што е можно повеќе извори, а најмалку преку два меѓусебно неповрзани извора. Изборот на фактите мора да обезбеди објективна информација и согледување на сите значајни аспекти на темата за која се говори.

Професионалното новинарство налага дека медиумите се одговорни и за искажаното во другите медиуми. Со нивното објавување, таквите содржини добиваат јавност и не ги амнестираат медиумите од одговорност, ако сметаат дека е доволно само да се повикаат или цитираат други медиуми или лица. Затоа, авторот мора да изрази резерва, воздржаност и сомнеж и да ја провери информацијата колку што може повеќе.

Став на Комисијата за жалби е дека критичкото следење на настаните, а особено на работата на носителите на јавни функции се меѓу главните задачи на новинарите, но тоа, секогаш треба да биде во согласност со новинарските начела. Во овој контекст, Комисијата го охрабрува истражувачкото новинарство, особено кога фокус на истражувањата се потенцијални злоупотреби од страна на државни функционери и институции.

Во однос на наводите во жалбата дека во текстот е прекршен и член 13 од Кодексот на новинарите, Комисијата на најде елементи кои упатуваат на прекршување на тој член.

Бул. Митрополит Теодосиј Гологанов 54/2
1000 Скопје, Македонија

www.semm.mk info@semm.mk (02) 3222-595

На крајот, Комисијата утврди дека медиумот го објавил демантот на Вицепремиерот за економски прашања, Фатмир Битиќи, поставен на социјалните мрежи во однос на случајот.[1] Со тоа, „Македонски весник" ги испочитувал член 3 од Кодексот на новинарите и покажал чувство на морална одговорност и го заштитил својот интегритет.

* * *

Во согласност со наведеното, Комисијата одлучи како што е погоре наведено.

Во работата на Комисијата учествуваа членовите Мирче Адамчевски, Сефер Тахири, Мери Јордановска, Теофил Блажевски, Ердем Ахмет и Димитар Мицев.

Со почит,
Совет за етика во медиумите на Македонија

Претседател на Комисијата за жалби
Мирче Адамчевски

[1] https://makedonskivesnik.com/%D0%B1%D0%B8%D1%82%D0%B8%D1%9C%D0%B8-%D0%BC%D1%83-%D1%81%D0%B5-%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%BD%D0%B8-%D1%81%D0%BE-%D1%82%D1%83%D0%B6%D0%B1%D0%B0-%D0%BD%D0%B0-%D0%BC%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D1%80%D0%BE%D1%81/

Бул. Митрополит Теодосиј Гологанов 54/2
1000 Скопје, Македонија

www.semm.mk info@semm.mk (02) 3222-595